ומר סבר יש אם למקרא. ופ"ת והא שמעינן ליה לרבי שמעון בפ"ק דקדושין (דף יח:) דאית ליה יש אם למקרא ומסורת דדרים בנגדו בה בנוגדו בה דאין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות ולא [a]לאישות אחר שפחות י"ל דהתם לא סתרי אהדדי ויכול לדרוש שניהם אבל הכא דליכא למידרש אלא חד דרש מקרא וכן בפ"ק דסנהדרין (דף ד.) והא דאמר לעיל (דף פה.) המוציא בשר פסח מחבורה לחבורה הרי הוא כלא תעשה אתי אפילו למאן דאמר פסח נאכל בשתי חבורות דאחר שנחלק ונקמו כל חבורה חלקה אסור להוציא חלק חבורה זו לחבורה אחרת:

[b]**הכלה הופכת פניה.** איצטריך לאשמעינן דלא תשכינן בשתי מקומות אע"פ שאכלה מקצת סעודה אלא הפיכת פניה אי נמי קמ"ל דאיכא להפוך פניה כדאמר בגמרא כלה תנן:

אין מסרבין לגדול. אמאי דיתיב אפוריא לא שייך למימר משום דאין מסרבין דשיכת פוריא דבר גסות ושררה הוא ולא היה לו לישב אי לאו משום כל מה שיאמר בעל הבית עשה: [c]**נכנסין** בג' בו'. פירש ר"ת חבורה שנמנו על הפסח ונאו מקצת מהן בעת שדרך בני אדם לאכול ושגרו הדיילא פי' שמש לחפש אחריהם ולא מצאן אם נתקבצו רק שלשה אוכלין את הפסח ואין עליהן להמתין עד שיבואו כולם אבל פחות משלשה לא אבל אם היו מקובלים יחד ויצאו ונתאחרו והדר בהו דיילא ולא מצאן אפילו לא נשאר רק אחד מהם אין צריך להמתין כיון שהיו שם ויצאו:

אמר רבינא ונותן דמים. האוכל פסח ולית הלכתא כוותיה והג"מ דעל בעידנא דעיילי מיגאי והדר בהו דיילא:

הדרך עלך ביצד צולין

ומר סבר יש אם למקרא. ופ"ת והא שמעינן ליה לרבי שמעון בפ"ק דקדושין (דף יח:) דאית ליה יש אם למקרא ומסורת דדרים בנגדו בה בנוגדו בה דאין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות ולא [a]לאישות אחר שפחות י"ל דהתם לא סתרי אהדדי ויכול לדרוש שניהם אבל הכא דליכא למידרש אלא חד דרש מקרא וכן בפ"ק דסנהדרין (דף ד.) והא דאמר לעיל (דף פה.) המוציא בשר פסח מחבורה לחבורה הרי הוא כלא תעשה אתי אפילו למאן דאמר פסח נאכל בשתי חבורות דאחר שנחלק ונקמו כל חבורה חלקה אסור להוציא חלק חבורה זו לחבורה אחרת:

[b]**הכלה הופכת פניה.** איצטריך לאשמעינן דלא תשכינן בשתי מקומות אע"פ שאכלה מקצת סעודה אלא הפיכת פניה אי נמי קמ"ל דאיכא להפוך פניה כדאמר בגמרא כלה תנן:

אין מסרבין לגדול. אמאי דיתיב אפוריא לא שייך למימר משום דאין מסרבין דשיכת פוריא דבר גסות ושררה הוא ולא היה לו לישב אי לאו משום כל מה שיאמר בעל הבית עשה: (a) **נכנסין** בג' בו'. פירש ר"ת חבורה שנמנו על הפסח ונאו מקצת מהן בעת שדרך בני אדם לאכול ושגרו הדיילא פי' שמש לחפש אחריהם ולא מצאן אם נתקבצו רק שלשה אוכלין את הפסח ואין עליהן להמתין עד שיבואו כולם אבל פחות משלשה לא אבל אם היו מקובלים יחד ויצאו ונתאחרו והדר בהו דיילא ולא מצאן אפילו לא נשאר רק אחד מהם אין צריך להמתין כיון שהיו שם ויצאו:

אמר רבינא ונותן דמים. האוכל פסח ולית הלכתא כוותיה והג"מ דעל בעידנא דעיילי מיגאי והדר בהו דיילא:

הדרך עלך ביצד צולין

יכול יהא נאכל בשתי חבורות ת"ל בבית אחד יאכל במאי קמיפלגי רבי יהודה סבר יש אם למסורת ור' שמעון סבר (b)יש אם למקרא היו יושבין ונפרסה מחיצה ביניהם לדברי האומר פסח נאכל בשתי חבורות אוכלין לדברי האומר אין הפסח נאכל בשתי חבורות אין אוכלין היו יושבין ונסתלקה מחיצה ביניהן לדברי האומר האוכל אוכל בשני מקומות אוכלין לדברי האומר אין האוכל אוכל בשני מקומות אין אוכלין יתיב רב כהנא קא פשיט ליה מפשט א"ל רב אשי לרב כהנא ותיבעי לך איבעיא סילוק מחיצה ועשיית מחיצה מי הוי כב' מקומות וכב' חבורות דמי או לא (c)תיקו: הכלה הופכת את פניה וכו': מ"ט א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן מפני שהיא בושה רב הונא בריה דרב נתן איקלע לבי רב נחמן בר יצחק אמרו ליה מה שמך אמר להו רב הונא אמרו ניתיב מר אפוריא יתיב יהבו ליה כסא קבליה בחד זימנא ושתייה בתרי זימני (d)ולא אהדר אפיה אמרו ליה מ"ט קרית לך רב הונא אמר להו בעל השם אני מ"ט כי אמרו לך ניתיב אפוריא יתבת אמר להו (e)כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה (f)(חוץ מצא) מאי טעמא כי יהבי לך כסא קבלת בחד זימנא אמר להו מסרבין לקטן (g)ואין מסרבין לגדול מ"ט אשתיתיה בתרי זימני אמר להו (h)דתניא (i)השותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן שנים דרך ארץ שלשה מגסי הרוח מאי טעמא לא אהדרת אפך אמר להו כלה הופכת פניה תנן (j)ר' ישמעאל ברבי יוסי איקלע לבי רבי שמעון ברבי יוסי בן לקוניא יהבו ליה כסא קבליה בחד זימנא ושתייה בחד זימנא אמרי ליה לא סבר לה מר השותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן אמר להו (k)לא אמרי בכוסך קטן ויינך מתוק וכריסי רחבה אמר רב הונא (l)בני חבורה נכנסין בשלשה ויוצאין אפילו באחד אמר רבה (m)והא דעייל בעידנא דרגילי למיעל והא דרגש בהו דיילא אמר רבינא ונותנין שכר דמים וצריך האחרון להוסיף דמים ולית הלכתא כוותיה:

הדרן עלך ביצד צולין

שיפלרו בו: **ושייר כברי וימני.** הפסיק בו: **ולא אהדר אפיה.** לגד אחר אלא שהה לעייניהן: **בעל השם אני.** מקבוטתי כך קורלין לי רב הונא: **מ"ט כי אמרי לך קיב אפוריא איתיבת.** ולא ישבת על גבי קרקע ולא על גבי ספסל ולהכי בעו ליה שלא היה מנהגם כך ומתיהא להו: **כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה.** מתניתא היא במסכת דרך ארץ (נספרק בן עזאי) (ד"א רבה פ"ב): **מסרבין לקטן.** מלקבל דבריו עד שיפליר בו: **ואין מסרבין לגדול.** שכן במלאכים שאמרו לאברהם כן תעשה (בראשית יח) ולא סירבו בו וללוט אמרו כי בחוצ גלין עד ויפצר בם מאד (שם יט): **כלה הופכת פניה תנן.** ואין דרך האיש להפוך פניו: רבי ישמעאל בר רבי יוסי בריסו רחבה הואי דלאמרינן בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף פד.): **בני חבורה.** לאו בספסל קאי: **בני חבורה.** שאם האשמש בסעודתן בנכנסין בשלשה להסב ואם בא יחיד לו שניס והסבו אין על האשמש לשמש עליהן: **ויוצאין באחד אחד.** כל מי שסיים אכילתו קודם אם בא לצאת יצא ואע"פ שקשה לשמש לשרת היחידים הנשארין: **והא דעיילי בעידנא דעיילי מיגאי.** שאין האחרון מאריך יותר משאת סעודת האחרים וגם בכניסתן לא ימהרו להסב כדי לאחר השאש עד זמן גמר שעת סעודה: **והא דרגש בהו דיילא.** שהודיעו לשמש שזה הדרכן לצאת אחד אחד לפי שעורת הוא לו לשמש היחידים: **וצריך האחרון להוסיף דמים.** לשמש:

הדרן עלך ביצד צולין

וראו זה את זה ויצאו אוכלו אפילו האחד הנשאר ואינם יכולין לומר לו למה לא המתנת אותנו. ואמר רבינא ונותן דמים האוכל הפסח, ולית הלכתא כותיה. והני מילי דעל באידנא דעיילי אינשי כרבה והדר בהו דיאלא.

הדרן עלך ביצד צולין

עין משפט נר מצוה

[a] ר"ח א מי"י סה"ל ה: ריטב ב טוש"ע מ"מ סי' קע סי"ה:
[b] [c] [d] [e] [f] [g] [h] [i] [j] [k] [l] [m] [n] [o] [p] [q] [r] [s] [t] [u] [v] [w] [x] [y] [z] [aa] [bb] [cc] [dd] [ee] [ff] [gg] [hh] [ii] [jj] [kk] [ll] [mm] [nn] [oo] [pp] [qq] [rr] [ss] [tt] [uu] [vv] [ww] [xx] [yy] [zz] [aaa] [bbb] [ccc] [ddd] [eee] [fff] [ggg] [hhh] [iii] [jjj] [kkk] [lll] [mmm] [nnn] [ooo] [ppp] [qqq] [rrr] [sss] [ttt] [uuu] [vvv] [www] [xxx] [yyy] [zzz] [aaaa] [bbbb] [cccc] [dddd] [eeee] [ffff] [gggg] [hhhh] [iiii] [jjjj] [kkkk] [llll] [mmmm] [nnnn] [oooo] [pppp] [qqqq] [rrrr] [ssss] [tttt] [uuuu] [vvvv] [wwww] [xxxx] [yyyy] [zzzz] [aaaaa] [bbbbb] [ccccc] [ddddd] [eeeee] [fffff] [ggggg] [hhhhh] [iiiii] [jjjjj] [kkkkk] [lllll] [mmmmm] [nnnnn] [ooooo] [ppppp] [qqqqq] [rrrrr] [sssss] [ttttt] [uuuuu] [vvvvv] [wwwww] [xxxxx] [yyyyy] [zzzzz] [aaaaaa] [bbbbbb] [cccccc] [dddddd] [eeeeee] [ffffff] [gggggg] [hhhhhh] [iiiiii] [jjjjjj] [kkkkkk] [llllll] [mmmmmm] [nnnnnn] [oooooo] [pppppp] [qqqqqq] [rrrrrr] [ssssss] [tttttt] [uuuuuu] [vvvvvv] [wwwwww] [xxxxxx] [yyyyyy] [zzzzzz]

רבינו חננאל

יכול יהא נאכל בשתי חבורות ת"ל יאכל. ר' שמעון ומאי פליגי רבי יהודה סבר יש אם למסורת כל כתיב בבית אחד יש רצות לאוכל לאוכלו אינו אוכל קא מזהיר רחמנא ולא יאכל אותו אלא במקום אחד בלבד ולא בשני מקומות. ורבי שמעון סבר יש אם למקרא יאכל קרא על הפסח קא מיירי רחמנא להאכל בחבורה אחת ולא בשתי חבורות אבל חבורה אחת בשני מקומות רשאין. ורב חייא לן כרבי יהודה דתנן סתמא כותיה. נפרצה מחיצה ביניהם ונתפרדו הצים לחד, וחצים לחד נעשו כשתי חבורות בפסח אחד. וכן אם היו שתי חבורות כל אחת בפסח שיהו נסתלקה מחיצה מביניהם ונתערבו כאלו באו אלו לתוך אלו ואלו לתוך אלו. ופשוטות הן. הכלה הופכת את פניה ואוכלת. פי' מפני שהיא בושה לאכול. רב הונא כדאיקלע לבי רב נחמן בר יצחק אמרו ליה מה שמך. אמר להו רב הונא. פי' נמכתבי בישיבה להקרות רב. ובזה השם אני ידוע. לפיכך אמר בעל השם אנא כלומר סמוך בישיבה אני יכי. ענינא מסרבין לקטן ואין מסרבין לגדול. כל מה שאומר לך בעל הבית עשה. והשותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן אלו כולם דברים פשוטין הן. אמר רב הונא בני חבורה נכנסין אפילו בשלשה ויוצאין אפי' באחד כו'. פי' בני חבורה שנמנו על הפסח ובאו מקצת מהן בעת שדרך בני אדם להכנס ולאכול הפסח ושגרו הדיאלה, פי' דיאלא כגון השמש שהוא השמש שלהן וחפש אחריהם אחרי הנשארים מבני חבורה ולא מצאם, אפי' אם לא נתקבצו מכל בני החבורה ובאו אלא שלשה בלבד, אוכלין את הפסח ההוא, ואין עליהן להמתין להם עד שיבואו כיון שנתאחרו לבוא מדרך בני אדם כולם. אבל פחות משלשה לא יאכלו אלא ימתינו עד שיבואו שאר בני החבורה זה יין הנכנסין. אבל אם היו מקובצין כולן וראו מקצתן למקצתן ויצאו ונתאחרו יותר מן השיעור שאכרנו, והדר בא דיאלא ולא מצאם. אפילו לא נשאר מכל בני חבורה אלא אחד. כגון שהיו שם כולם

מסורת הש"ס

a) סנהדרין ד. [סוטה ו: קדושין יח: וש"נ], b) [עיין תוספות בכורות מד: ד"ה ואין]. g) המנ"א סימן ק"ב ס"ק יו"ד המתיק מון מלא וכו' פי' על זה בשם הכ"ח ובשם מע"ת ע"ש וכ"כ הבל"ה בשער האותיות אות ק' דף ל"ח ע"ב בשם רא"ש הגרסתם מון מלא וע"ע בחידושי אגדות, d) [מס' ד"ח רבה רפ"ו ושם איתא בשהוא דבר כשרות], e) [שם] כלה כה:, i) [בערוך ערך דיל מבאר פי' סוגיות זו בתריסות ע"ש], l) [דף ד.], m) [נ"ל ולא בשפחות אחר שפחות ר"מ], n) [שיך לע"ל במשנה].

הגהות הב"ח

(a) תוספות ד"ה נכנסין וכ"כ אמר הר"ח:

גליון הש"ס

גמ' א רבי ישמעאל ב"ר יוסי. ביר"ומלמי ספ"ג דמעבירו איתא ר"ח בר"ש:

מוסף רש"י

ת"ל בבית אחד יאכל. ומתרגמינן בחבורה חדא יתאכל (לעיל מא:). **יש אם** למסורת. כתב שנמסרה כתב של תינה לעשה אנו צריכין לדורשה ולא לפי המקרא (מכות ז:) לו: כמה שנתב עשה ומסר בספר תורה ליטרגל היא האם ויבעיקר, ולא כמו שהוא נקרא (סוכה ז:), **יש אם למקרא.** כתר קריה אצלינן דהיא עיקר (סנהדרין ד.).

הדרן עלך ביצד צולין

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com